

a) POLITIKA OSIGURAVANJA KVALITETA

		NEISPUNJENOST KRITERIJA	DJELIMICNA ISPUNJENOST	ZNATNA ISPUNJENOST	POTPUNA ISPUNJENOST
a 1	<p>Visokoškolska ustanova definiše svoju viziju i misiju kojima djelotvorno vodi svoje aktivnosti. Vizija i misija su izrađene i revidirane u konsultacijama sa relevantnim zainteresovanim stranama i javno su dostupne</p>	<p>Visokoškolska ustanova nema utvrđenu misiju i viziju, te nema definisane uloge vanjskih i unutrašnjih učesnika u postupku konsultacija prilikom definisanja misije i vizije.</p>	<p>Visokoškolska ustanova je započela postupak izrade vizije i misije kao i definisanje uloge vanjskih i unutrašnjih učesnika u postupku konsultacija.</p>	<p>Visokoškolska ustanova ima definisanu viziju i misiju, kao i definisanu ulogu unutrašnjih i vanjskih zainteresovanih strana koji su dali svoj doprinos prilikom izrade istih. Potrebna su unapređenja sa ciljem boljeg povezivanja vizije, misije i planova kako bi visokoškolska ustanova djelotvorno vodila svoje aktivnosti i kako bi planovi postali lakše izvodivi. Vizija i misija su javno dostupne.</p>	<p>Visokoškolska ustanova ima definisanu viziju i misiju, uloga vanjskih i unutrašnjih zainteresovanih strana je definisana i dali su svoj doprinos u izradi vizije i misije. U skladu sa definisanom vizijom i misijom visokoškolska ustanova provodi i prati sve svoje aktivnosti i o tome ima lako predočive dokaze. Vizija i misija su javno dostupne.</p>

<p>a 2</p>	<p>Visokoškolska ustanova ima djelotvoran sistem i procedure za provođenje, praćenje i dalji razvoj svoje strategije i akcionih planova. Visokoškolska ustanova izrađuje i redovno revidira svoju strategiju, u konsultacijama sa svim relevantnim zainteresovanim stranama. Strategija se formalno usvaja i javno je dostupna. Ona se odnosi na nastavni proces, istraživački rad/razvoj umjetnosti i doprinos razvoju društva, uključujući konkretne i ostvarive strateške ciljeve i aktivnosti visokoškolske ustanove</p>	<p>Visokoškolska ustanova nema strategiju ili je u postupku izrade ili su tek počele javne konsultacije sa vanjskim i unutrašnjim zainteresovanim stranama. S tim u vezi nema definisane strateške ciljeve, akcione planove i indikatore ispunjenosti. Sve aktivnosti su na samom početku realizacije.</p>	<p>Visokoškolska ustanova ima strategiju, kojom je utvrdila svoju misiju i viziju ali nema definisane strateške ciljeve, akcione planove, te procedure za provođenje, praćenje i dalji razvoj svoje strategije i akcionih planova, ili pak ima definisane strateške ciljeve ali nema izrađene akcione planove i procedure za praćenje.</p> <p>Visokoškolska ustanova ima strategiju, i njom je utvrdila svoju misiju i viziju, strateške ciljeve, te relevantne planove i aktivnosti za svaki strateški cilj, međutim vizija, misija, ciljevi i planovi su nepovezani i nerealno postavljeni.</p>	<p>Visokoškolska ustanova ima strategiju i njom je utvrdila svoju misiju i viziju, strateške ciljeve, te relevantne planove i aktivnosti za svaki strateški cilj, ali su potrebna određena unapređenja u cilju bolje povezanosti vizije, misije, ciljeva i planova, kako bi oni postali lakše izvodljivi.</p> <p>Visokoškolska ustanova ima uspostavljen sistem i procedure za praćenje ispunjenja planova i realizaciju strateških ciljeva, strukturisan i međusobno povezan u dobroj mjeri, ali ga je potrebno još unaprijediti u cilju efikasnosti.</p> <p>Strategija je donesena u postupku javnog konsultiranja sa svim</p>	<p>Visokoškolska ustanova je shodno misiji i viziji u potpunosti ostvarila strateške ciljeve, te relevantne planove i aktivnosti za svaki strateški cilj, te o tome ima lako predočive dokaze.</p> <p>Visokoškolska ustanova ima efikasan sistem i procedure za praćenje ispunjenja planova i realizaciju strateških ciljeva.</p> <p>Sistem i procedure za praćenje ispunjenja planova i realizaciju strateških ciljeva su efikasni, strukturisani, međusobno povezani i u potpunosti zadovoljavaju propisane norme.</p> <p>Strategija je donešena u postupku javnog konsultiranja sa svim zainteresiranim stranama, formalno je usvojena i javno je dostupna.</p>
------------	--	--	---	--	--

Metodologija pisanja izvještaja Komisije stručnjaka za akreditaciju (ocjena ispunjenosti kriterijuma)

			<p>Visokoškolska ustanova ima tek uspostavljen sistem i procedure za praćenje ispunjenja planova i realizaciju strateških ciljeva, ali nije strukturisan i međusobno povezan, te je neefikasan.</p> <p>Realizacija ciljeva se teško pratiti i teško je dobiti potrebne povratne informacije.</p> <p>Strategija formalno još nije usvojena i nije javno dostupna.</p>	<p>zainteresiranim stranama, formalno je usvojena, ali nije javno dostupna. Većina predstavnika visokoškolske ustanove je upoznata sa strategijom.</p>	<p>Svi predstavnici visokoškolske ustanove su upoznati i djeluju u skladu sa strategijom.</p>
--	--	--	--	--	---

Metodologija pisanja izvještaja Komisije stručnjaka za akreditaciju (ocjena ispunjenosti kriterijuma)

a 3	<p>Visokoškolska ustanova ima formalno definisanu i javno dostupnu politiku i procedure za unutrašnje osiguranje kvaliteta, koje obuhvataju i jasne odgovornosti. Te procedure su u skladu sa strategijom visokoškolske ustanove</p>	<p>Visokoškolska ustanova nema definisanu politiku i procedure za unutrašnje osiguranje kvaliteta, kao ni utvrđene odgovornosti ili su iste tek u fazi izrade.</p>	<p>Visokoškolska ustanova ima definisanu politiku i procedure za unutrašnje osiguranje kvaliteta, ali nema jasno definisane odgovornosti. Visokoškolska ustanova ima definisanu politiku i procedure za unutrašnje osiguranje kvaliteta ali one nisu u skladu sa strategijom visokoškolske ustanove. Izrađeni su osnovni dokumenti koji propisuju politiku i procedure za unutrašnje osiguranje kvaliteta ali ne obuhvataju sve elemente osiguranja kvaliteta i ne funkcioniraju u dovoljnoj mjeri u praksi.</p>	<p>Visokoškolska ustanova ima definisanu politiku i procedure za unutrašnje osiguranje kvaliteta, sa jasno definisanim odgovornostima, a koji su u skladu sa strategijom visokoškolske ustanove. Izrađeni su osnovni dokumenti koji obuhvataju jasne procedure osiguranja kvaliteta i funkcioniraju u praksi. Postoje mjerljivi indikatori provodivosti koje je potrebno unaprijediti.</p>	<p>Visokoškolska ustanova ima definisanu politiku i procedure za unutrašnje osiguranje kvaliteta, sa jasno definisanim odgovornostima, a koji su u skladu sa strategijom visokoškolske ustanove. Visokoškolska ustanova promovise i unapređuje unutrašnje osiguranje kvaliteta i postoje mjerljivi i djelotvorni indikatori provodivosti politika i procedura na osnovu kojih se vrše njihova eventualna unapređenja.</p>
a 4	<p>Unutrašnje osiguranje kvaliteta koristi mišljenja unutrašnjih i spoljašnjih zainteresovanih strana, te podatke iz informacionih i sistema za praćenje i evaluacije.</p>	<p>Visokoškolska ustanova ne prikuplja mišljenja unutrašnjih i vanjskih zainteresovanih strana, te podatke iz informacionih sistema i sistema za praćenje i</p>	<p>Visokoškolska ustanova prikuplja mišljenja unutrašnjih i vanjskih zainteresovanih strana, te podatke iz informacionih sistema i sistema za praćenje i evaluacije ali ih</p>	<p>Visokoškolska ustanova prikuplja i koristi mišljenja unutrašnjih i vanjskih zainteresovanih strana, te podatke iz informacionih sistema i sistema za praćenje i evaluacije, ali je potrebno</p>	<p>Visokoškolska ustanova prikuplja i koristi mišljenja unutrašnjih i vanjskih zainteresovanih strana, te podatke iz informacionih sistema i sistema za praćenje i evaluacije, a prikupljene</p>

Metodologija pisanja izvještaja Komisije stručnjaka za akreditaciju (ocjena ispunjenosti kriterijuma)

		evaluacije.	ne primjenjuje na sistematičan način (ili ih djelimično primjenjuje) u praksi.	raditi dodatno na unapređenju aktivnosti razmjene i korištenja prikupljenih podataka.	podatke koristi za definisanje i provođenje mjera za unapređenje unutrašnjeg osiguranja kvaliteta.
a 5	Sistem unutrašnjeg osiguranja kvaliteta je usmjeren ka stalnom unapređenju visokoškolske ustanove i pruža podršku poboljšanju nastavnog procesa, istraživačkog rada/razvoja umjetnosti, doprinosu razvoju društva i upravljačkim i administrativnim procesima	Na visokoškolskoj ustanovi ne postoje procedure kojima se definiše način uspostavljanja, organizacije i implementacije procesa unutrašnjeg osiguranja kvaliteta. Menadžment ustanove nema svijest o važnosti promovisanja kulture kvaliteta, te visokoškolska ustanova nema razvijen sistem za unutrašnje osiguranje kvaliteta sa ciljem poboljšanja nastave, naučno-istraživačkog rada, te procesa upravljanja i administracije	Na visokoškolskoj ustanovi postoje ali nisu usvojene procedure kojima se definiše način uspostavljanja, organizacije i implementacije procesa unutrašnjeg osiguranja kvaliteta, pokazatelji na osnovu kojih se procjenjuje efikasnost procesa unutrašnjeg osiguranja kvaliteta nisu definisani, te nije jasno definisano kako sistem unutrašnjeg osiguranja kvaliteta može pružiti podršku poboljšanju nastavnog procesa, istraživačkog rada/razvoja umjetnosti, doprinosu razvoju društva i upravljačkim i administrativnim procesima. Menadžment visokoškolske ustanove je svjestan važnosti	Visokoškolska ustanova ima jasno definisane i usvojene procedure kojima se definiše način uspostavljanja, organizacije i implementacije procesa unutrašnjeg osiguranja kvaliteta, pokazatelji na osnovu kojih se procjenjuje efikasnost procesa unutrašnjeg osiguranja kvaliteta su formalno usvojeni, ali je potrebna njihova detaljnija razrada i unapređenje u nekim segmentima. Visokoškolska ustanova promoviše kulturu kvaliteta, ali je potrebno raditi na njenom unapređenju. Razvijen je sistem za unutrašnje osiguranje kvaliteta u cilju poboljšanja nastave, naučno-istraživačkog rada, te procesa upravljanja i	Visokoškolska ustanova ima jasno definisane i usvojene procedure kojima se definiše način uspostavljanja, organizacije i implementacije procesa unutrašnjeg osiguranja kvaliteta, te pokazatelje na osnovu kojih se procjenjuje efikasnost procesa unutrašnjeg osiguranja kvaliteta. Postoje dokazi da je sistem djelotvoran i da pruža podršku poboljšanju nastavnog procesa, istraživačkog rada/razvoja umjetnosti, doprinosu razvoju društva i upravljačkim i administrativnim procesima.

Metodologija pisanja izvještaja Komisije stručnjaka za akreditaciju (ocjena ispunjenosti kriterijuma)

			<p>promovisanja kulture kvaliteta ali visokoškolska ustanova nedovoljno radi na njegovoj promociji i razvoju sistema za unutrašnje osiguranje kvaliteta u cilju poboljšanja nastave, naučno-istraživačkog rada, te procesa upravljanja i administracije, te su ovi procesi tek u fazi uspostavljanja.</p>	<p>administracije.</p>	
a 6	<p>Visokoškolska ustanova ima strategiju za međunarodne aspekte rada koja je usklađena sa strategijom ustanove i u kojoj je dat pregled njenih međunarodnih aktivnosti kao što su međunarodni projekti, bilateralni sporazumi, zajednički programi, itd</p>	<p>Visokoškolska ustanova nema definisanu strategiju za međunarodne aspekte rada ili je tek u fazi izrade. Visokoškolska ustanova nema uspostavljenju međunarodnu saradnju (nema potpisane bilateralne ugovore, zajedničke programe, europske(međunarodne) projekte i sl.)</p>	<p>Visokoškolska ustanova ima definisanu strategiju za međunarodne aspekte rada ali ona ili nije usklađena sa strategijom visokoškolske ustanove ili nije formalno usvojena. Visokoškolska ustanova je tek u fazi uspostavljanja međunarodne saradnje putem bilateralnih ugovora, zajedničkih programa, europskih(međunarodnih) projekata i sl.</p>	<p>Visokoškolska ustanova ima definisanu strategiju za međunarodne aspekte rada koja je usklađena sa strategijom visokoškolske ustanove i formalno je usvojena, ali se primjenom u praksi pokazalo da su potrebna određena unapređenja. Visokoškolska ustanova ima uspostavljenju međunarodnu saradnju putem bilateralnih ugovora, zajedničkih programa, evropskih (međunarodnih) projekata.</p>	<p>Visokoškolska ustanova ima definisanu strategiju za međunarodne aspekte rada koja je usklađena sa strategijom visokoškolske ustanove i formalno je usvojena i primjenjiva je u praksi. Visokoškolska ustanova ima razvijene oblike međunarodne saradnje kroz evropske (međunarodne) projekte, bilateralne ugovore, zajedničke programe i sl, te rezultate koristi za razvoj ustanove.</p>

Prilikom ocjenjivanja ispunjenosti kriterija stručnjaci trebaju u izvještaju opisati:

- postupak izrade, usvajanja i revizije strategije, kao i ulogu/doprinos unutrašnjih i vanjskih učesnika u postupku konsultacija; da li su utvrđeni strateški ciljevi jasni, realni i provodivi, kao i da li indikatori ispunjenosti odgovaraju svrsi strategije; da li je strategija dostupna i gdje;
- proces i učesnike u konsultacijama u izradi misije i vizije kao i njihov doprinos, način na koji se procjenjuje da li je misija realna, provodiva, motivirajuća i jasna, te na koji način se prati ostvarivanje utvrđene misije i vizije (mehanizmi promjena);
- način na koji visokoškolska ustanova implementira akcione planove i kako ih prati u cilju realizacije strategije (podjela odgovornosti, vremenski rokovi, mehanizam sistematičnog praćenja); koji su pokazatelji uticaja strategije na razvoj društvene zajednice;
- efikasnost organizacione i upravljačke strukture, uloge i nadležnosti upravnih i rukovodnih tijela, način njihovog izbora, međusobne odnose; na koji način je organizovan proces unutrašnjeg osiguranja kvaliteta i kako se prati; ko je sve uključen u definisanje politike unutrašnjeg osiguranja kvaliteta (propisani indikatori, rad odgovarajućeg tijela, osoba(e)), na koji način provođenje unutrašnjeg osiguranja kvaliteta utiče na unaprijeđenje rada visokoškolske ustanove itd.)
- načine na koji visokoškolska ustanova promoviše kulturu kvaliteta;
- na koji način implementacija sistema unutrašnjeg osiguranja kvaliteta utiče na nastavni proces, istraživački rad/razvoj umjetnosti, razvoj društva i upravljačke i administrativne procese; koji su osnovni pokazatelji uspješne implementacije unutrašnjeg osiguranja kvaliteta u cilju kontinuiranog razvoja, a ne samo zadovoljavanja minimalnih zakonskih propisa;
- načine uključenosti studenata sva tri ciklusa u upravljanju visokoškolskom ustanovom i u sistemu unutrašnjeg osiguranja kvaliteta i ocijeniti njihov doprinos u praksi;
- oblike međunarodne saradnje koje ostvaruje visokoškolska ustanova; praktičnu korist za visokoškolsku ustanovu ostvorena kroz međunarodnu saradnju (održivost rezultata realizovanih projekata);
- mehanizam provođenja procedure i korištenja resursa radi realizacije utvrđenih ciljeva međunarodne saradnje (dostupnost, pristup, mogućnost apliciranja, transparentnost informacija);

Takođe, potrebno je u Izvještaju Komisije stručnjaka navesti nazive svih akata kojima se ispunjavaju svi zahtjevi iz ovog kriterija, kao i nazive tijela koji ih provode.

b) IZRADA I ODOBRAVANJE PROGRAMA

**NEISPUNJENOST
KRITERIJA**

**DJELIMIČNA
ISPUNJENOST**

ZNATNA ISPUNJENOST

POTPUNA ISPUNJENOST

Metodologija pisanja izvještaja Komisije stručnjaka za akreditaciju (ocjena ispunjenosti kriterijuma)

b1	<p>Visokoškolska ustanova ima uspostavljene procedure za kreiranje i usvajanje studijskih programa koje su u skladu sa strategijom visokoškolske ustanove</p>	<p>Visokoškolska ustanova nema definisane procedure za predlaganje, kreiranje, usvajanje, praćenje i provođenje studijskih programa. Visokoškolska ustanova ne vrši analize studijskih programa koje izvodi.</p>	<p>Procedure za predlaganje, kreiranje, usvajanje, praćenje i provođenje studijskih programa su uspostavljene i primjenjuju se na određenom broju studijskih programa i/ili nisu u skladu sa strategijom visokoškolske ustanove. Visokoškolska ustanova ne vrši analize na redovnoj osnovi, te njihove rezultate ne koristi u svrhu unapređenja postojećih studijskih programa.</p>	<p>Procedure za predlaganje, kreiranje, usvajanje, praćenje i provođenje studijskih programa su uspostavljene i primjenjuju se za svaki studijski program i u skladu sa strategijom visokoškolske ustanove. Analize su pokazale da su potrebna određena unapređenja i dosljedna primjena u praksi. Visokoškolska ustanova periodično vrši analize studijskih programa, a rezultate koristi za njihovo unapređenje.</p>	<p>Procedure za predlaganje, kreiranje, usvajanje, praćenje i provođenje studijskih programa su u potpunosti uspostavljene i dosljedno se primjenjuju za svaki studijski program i u skladu sa strategijom visokoškolske ustanove. Visokoškolska ustanova u potpunosti analizira i uspješno realizuje rezultate analiza za kontinuirano unapređenje studijskih programa.</p>
b2	<p>Visokoškolska ustanova ima uspostavljene procedure kojima osigurava da su planirani ishodi učenja i korišćenje sistema kredita izraženih kroz ECTS bodove u skladu sa važećim kvalifikacionim okvirom, da se</p>	<p>Visokoškolska ustanova nema razvijene, usvojene i objavljene procedure kojima osigurava da su planirani ishodi učenja i korišćenje sistema kredita izraženih</p>	<p>Visokoškolska ustanova ima razvijene, usvojene i objavljene ishode učenja za svaki studijski program, svaki kolegij/predmet, svaki ciklus studija koji se</p>	<p>Visokoškolska ustanova ima razvijene, usvojene i objavljene ishode učenja za svaki studijski program, svaki kolegij/predmet, svaki ciklus studija koji se realizira sa jasno utvrđenim</p>	<p>Visokoškolska ustanova ima razvijene, usvojene i objavljene ishode učenja za svaki studijski program, svaki kolegij/predmet, svaki ciklus studija koji se realizira te opisan način na osnovu kojeg</p>

Metodologija pisanja izvještaja Komisije stručnjaka za akreditaciju (ocjena ispunjenosti kriterijuma)

	primjenjuju na sve studijske programe, te da su predviđene prilike za sticanja znanja i vještina van ustanove	kroz ECTS, za svaki studijski program, svaki kolegij/predmet, svaki ciklus studija koji se realizira, u skladu sa važećim kvalifikacionim okvirom. Ishodi učenja nisu jasno definisani.	realizira ali nije jasno na osnovu čega se određuje opterećenje studenata. Ishodi učenja su definisani ali ne daju dovoljno informacija o znanju i vještinama koje studenti stiču tokom školovanja.	opterećenjem studenta. Ishodi učenja jasno opisuju znanja i vještine koje će studenti imati po završetku studija, ali je potrebno dodatno raditi na razvijanju procedura za osiguranje uslova za sticanje znanja i vještina van ustanove.	se određuje očekivano opterećenje studenata, Ishodi učenja jasno opisuju znanja i vještine koje će studenti imati po završetku studija, te se studentima pružaju prilike za sticanje znanja i vještina van ustanove.
--	---	---	---	---	--

Prilikom ocjenjivanja ispunjenosti kriterija stručnjaci trebaju u izvještaju opisati:

- na osnovu kojih pokazatelja se definišu potrebe za kreiranjem novih studijskih programa (uticaj tržišta rada/zapošljivost; privredno lokalno ili regionalno okruženje; zainteresovanost budućih studenata) i relevantnost učesnika u konsultacijama; opišite procedure usvajanja novih studijskih programa (sastav tijela koje predlaže novi ili revidirani studijski program; sastav tijela koje ga usvaja; odnos s licenciranjem, da li analize služe za reviziju studijskih programa, koje za njih odgovoran); da li procedure za predlaganje, prihvatanje, praćenje i provođenje studijskih programa obuhvataju elemente tražene kriterijem;
- da li su ishodi učenja razvijeni i objavljeni za svaki studijski program i svaki kolegij/predmet i na koji način se određuje očekivano opterećenje studenata; da li ishodi učenja jasno opisuju znanja i vještine koje će studenti imati po završetku studija
- koje se nastavne metode koriste za prenošenje znanja, da li način alociranja ECTS bodova osigurava realnu procjenu količine studentskog opterećenja.

c) UČENJE, PODUČAVANJE I VREDNOVANJE USMJERENO NA STUDENTA

		NEISPUNJENOST KRITERIJA	DJELIMIČNA ISPUNJENOST	ZNATNA ISPUNJENOST	POTPUNA ISPUNJENOST
c1	Visokoškolska ustanova primjenjuje procedure kojima se garantuje pravičan, transparentan i dosljedan način ocjenjivanja	Visokoškolska ustanova nema definisane procedure ili one nisu formalno usvojene od	Visokoškolska ustanova ima procedure utvrđene formalnim aktom, ali nisu usvojene od strane Senata,	Visokoškolska ustanova ima i provodi procedure koje garantuju fer, transparentno i konzistentno ocjenjivanje	Visokoškolska ustanova ima i u potpunosti provodi procedure koje garantuju fer, transparentno i konzistentno

Metodologija pisanja izvještaja Komisije stručnjaka za akreditaciju (ocjena ispunjenosti kriterijuma)

	<p>studenata i kojima se predviđa mogućnost žalbi studenata. Procedure su formalizovane i javno su dostupne</p>	<p>strane Senata.</p>	<p>nisu javno dostupne i nije predviđena mogućnost žalbi studenata.</p>	<p>studenata utvrđene su formalnim aktom, koje usvaja Senat, i koje su javno dostupne. Sa procedurama bi trebalo bolje upoznati studente i nastavno osoblje radi njihove dosljednije primjene. Visokoškolska ustanova ima definisane procedure kojima je predviđena mogućnost žalbi studenta.</p>	<p>ocjenjivanje studenata utvrđene formalnim aktom, koje je usvojio i čiju realizaciju prati Senat, a koje su javno dostupne. Sa procedurama su dobro upoznati studenti i nastavno osoblje, te se one dosljedno primjenjuju. Visokoškolska ustanova ima definisane procedure kojima je predviđena mogućnost žalbi studenta i primjenjuje ih u praksi.</p>
c2	<p>Visokoškolska ustanova podstiče aktivan angažman studenata u procesima upravljanja</p>	<p>Uloga studenata sva tri ciklusa u upravljanju visokoškolskom ustanovom i u sistemu unutrašnjeg osiguranja kvaliteta nije institucionalno definisana.</p>	<p>Uloga studenata sva tri ciklusa u upravljanju visokoškolskom ustanovom i u sistemu unutrašnjeg osiguranja kvaliteta je institucionalno definisana, ali se ne provodi u praksi.</p>	<p>Uloga studenata sva tri ciklusa u upravljanju visokoškolskom ustanovom i u sistemu unutrašnjeg osiguranja kvaliteta je institucionalno definisana, ali je praksa pokazala da visokoškolska ustanova treba procedure bolje precizirati i još više podsticati studente na aktivniji angažman.</p>	<p>Studenti sva tri ciklusa su u potpunosti informisani o upravljanju i radu visokoškolske ustanove, jasno je vidljiva njihova uloga u sistemu unutrašnjeg osiguranja kvaliteta, te je na osnovu praćenja jasno da je efikasno iskorištena.</p>
c3	<p>Visokoškolska ustanova podstiče i osigurava međunarodnu mobilnost studenata i zaposlenih, te rukovodi sistemom za širenje</p>	<p>Visokoškolska ustanova nema institucionalno uspostavljenu podršku za mobilnost studenata i</p>	<p>Visokoškolska ustanova ima procedure kojima je regulisana podrška mobilnosti studenata i</p>	<p>Visokoškolska ustanova ima procedure kojima je regulisana podrška mobilnosti studenata i</p>	<p>Visokoškolska ustanova potiče i u potpunosti osigurava međunarodnu mobilnost studenata i nastavnika, prati</p>

Metodologija pisanja izvještaja Komisije stručnjaka za akreditaciju (ocjena ispunjenosti kriterijuma)

	njihovih iskustava i primjera dobre prakse	nastavnika, te ne prati primjenu stečenih iskustava u svojim međunarodnim aktivnostima.	nastavnika, ali se ne provode u praksi ili su neodgovarajuće. Visokoškolska ustanova ne prati sistematično primjenu stečenih iskustava u ovim aktivnostima.	nastavnika, ali postoji prostor za njeno unapređenje. Visokoškolska ustanova redovno prati primjenu stečenih iskustava u svojim aktivnostima.	primjenu stečenih iskustava u svojim aktivnostima. Relevantne informacije temelj su procesa planiranja i kontinuiranog osiguranja dalje saradnje.
--	--	---	---	---	---

Prilikom ocjenjivanja ispunjenosti kriterija stručnjaci trebaju u izvještaju opisati:

- procedure za ocjenjivanje i žalbe studenata i gdje se one objavljuju (studenti su unaprijed upoznati sa procedurama i metodama ocjenjivanjama u slučaju pismenog/praktičnog rada, usmenog ispitivanja, seminarskog rada itd., rasporedom ispita; rezultati ispita su javni); na koji način i ko vrši praćenje implementacije procedura (upitnici, ankete, evaluacije, broj žalbi, broj odustajanja, prolaznost) i na koji način utiče na unaprijeđenje postupka ispitivanja i nastavnog procesa;
- evidenciju o aktivnostima studenata koja se vodi tokom semestra i koliko aktivnost studenta utiče na konačnu ocjenu;
- involviranost studenata u postupak donošenja i praćenja implementacije procedura za ocjenjivanje i žalbenih procedura;
- kako ishodi žalbenih procedura utiču na unapređenje nastavnih procesa i napredak studenta kroz studije;
- kako visokoškolska ustanova podstiče i osigurava međunarodnu mobilnost studenata i zaposlenih, te način širenja stečenih iskustava i primjera dobre prakse;
- mehanizme podrške mobilnosti studenata i zaposlenih (nazivi programa kroz koje se mobilnost realizuje- ERASMUS +, EURAXESS, itd.; servis za podršku mobilnosti; priznavanje znanja stečenih tokom razmjene; članstvo u evropskim udruženjima koje okuplja visokoškolske ustanove kao npr. EUA, EURASHE, Dunavska rektorska konferencija, itd.);
- podatke o ostvarenoj mobilnosti studenata i zaposlenih (broj studenata koji studiraju na drugim ustanovama van zemlje, ustanove na kojima studiraju, broj stranih studenata i predavača na visokoškolskoj ustanovi);

Također, navesti akt/e koji predstavljaju osnov za provođenje procedura.

d) UPIS I NAPREDOVANJE STUDENATA, PRIZNAVANJE I CERTIFICIRANJE

		NEISPUNJENOST	DJELIMIČNA	ZNATNA ISPUNJENOST	POTPUNA ISPUNJENOST
--	--	----------------------	-------------------	---------------------------	----------------------------

Metodologija pisanja izvještaja Komisije stručnjaka za akreditaciju (ocjena ispunjenosti kriterijuma)

		KRITERIJA	ISPUNJENOST		
d 1	Visokoškolska ustanova obezbjeđuje adekvatne uslove i pruža podršku akademskom napredovanju studenata, osiguravajući jednake mogućnosti	Visokoškolska ustanova nema definisane procedure kojima se definišu uslovi za akademsko napredovanje studenata.	Visokoškolska ustanova ima definisane procedure kojima se definišu uslovi za napredovanje studenata ali one nisu usvojene od strane najvišeg tijela visokoškolske ustanove. Nije osigurana dostupnost mentora. Studenti nisu upoznati sa procedurama.	Visokoškolska ustanova ima usvojene procedure koje garantuju fer, transparentne i konzistentne uslove za napredovanje studenata, ali je potrebno dodatno raditi na njihovom unapređenju. Osigurana je dostupnost mentora. Studenti bi trebali biti bolje upoznati sa procedurama, kao i nastavno osoblje radi njihove dosljednije primjene.	Visokoškolska ustanova ima i primjenjuje fer, transparentne i konzistentne procedure koje osiguravaju jednake uslove za napredovanje svih studenata, a o čemu su studenti i nastavno osoblje unaprijed upoznati. Na visokoškolskoj ustanovi su uspostavljene procedure koje osiguravaju stalnu dostupnost mentora. Sistem je u potpunosti formalizovan, razrađen i efikasan, te postoje primjeri koji ovo dokazuju.
d 2	Visokoškolska ustanova ima uspostavljen sistem za priznavanje kvalifikacija i perioda studiranja u skladu sa Lisabonskom konvencijom o priznavanju kvalifikacija, te prethodnog učenja	Visokoškolska ustanova nema definisane procedure za priznavanje kvalifikacije, perioda studiranja te prethodnog učenja	Visokoškolska ustanova ima uspostavljene procedure kojima se definiše priznavanje kvalifikacija, ali nije jasno definisan način primjene.	Visokoškolska ustanova ima uspostavljene procedure kojima se definiše priznavanje kvalifikacija, ali su za potpunu primjenu procedura potrebna dodatna unapređenja.	Visokoškolska ustanova ima uspostavljene i formalno usvojene procedure koje primjenjuje u praksi, a kojima se definiše priznavanje kvalifikacija, kao i način primjene ranije stečenih znanja i vještina te njihovu adekvatnu valorizaciju i upotrebu tokom daljeg školovanja.
d 3	Visokoškolska ustanova pravovremeno studentima	Visokoškolska ustanova nema definisanu	Visokoškolska ustanova ima definisanu proceduru	Visokoškolska ustanova koristi procedure za	Visokoškolska ustanova ima i pravovremeno primjenjuje

Metodologija pisanja izvještaja Komisije stručnjaka za akreditaciju (ocjena ispunjenosti kriterijuma)

	<p>obezbjeđuje potvrdu/uvjerenje o diplomiranju, uključujući dodatak diplomi</p>	<p>proceduru izdavanja potvrde o diplomiranju, kao ni dodatka diplomi.</p>	<p>izdavanja potvrde o diplomiranju, kao i definisan obrazac dodatka diplomi, ali isti nisu formalno usvojeni.</p>	<p>izdavanje potvrde o diplomiranju, kao i usvojen obrazac dodatka diplomi, koji je potrebno dodatno unaprijediti u smislu davanja potrebnih informacija ili ažurnosti.</p>	<p>procedure za izdavanje potvrde o diplomiranju, koje podrazumjevaju i izdavanje dodatka diplomi koji studentima ili drugim zainteresovanim stranama pruža dovoljno informacija o kvalifikacijama koje je student stekao tokom studija.</p>
--	--	--	--	---	--

Prilikom ocjenjivanja ispunjenosti kriterija stručnjaci trebaju u izvještaju opisati:

- na koji način visokoškolska ustanova pruža odgovarajuće uslove za različite kategorije studenata (strani studenti, studenti sa invaliditetom, vanredni studenti, zaposleni studenti, itd.) i bez obzira na njihovu nacionalnu, etničku, rasnu, spolnu pripadnost;
- na koji način visokoškolska ustanova pruža podršku studentima za akademsko napredovanje (mentori, savjetodavni servisi i servisi za pružanje podrške) i njihovu dostupnost;
- na koji način je uspostavljen, implementiran, i na koji način se prati sistem za priznavanje kvalifikacija na visokoškolskoj ustanovi u skladu sa Lisabonskom konvencijom;
- na koji način se obezbjeđuje institucionalna dosljednost u priznavanju kvalifikacija kojom se promoviše mobilnost (perioda studija i prethodnog učenja, uključujući priznavanje vaninstitucionalnog i implicitnog učenja);
- proces izdavanja uvjerenja/potvrde o diplomiranju, kao i diplome i dodatka diplomi; kojim internim aktima je regulisano izdavanje dodatka diplomi, a u skladu sa važećim Uputstvom o izdavanju Dodatka diplomi.

e) NASTAVNO OSOBLJE

		NEISPUNJENOST KRITERIJA	DJELIMIČNA ISPUNJENOST	ZNATNA ISPUNJENOST	POTPUNA ISPUNJENOST
e 1	<p>Visokoškolska ustanova zapošljava dovoljan broj akademskog osoblja</p>	<p>Visokoškolska ustanova ne osigurava dovoljan broj kvalifikovanog</p>	<p>Visokoškolska ustanova osigurava određen broj kvalifikovanog nastavnog</p>	<p>Visokoškolska ustanova osigurava dovoljan broj kvalifikovanog nastavnog</p>	<p>Visokoškolska ustanova zapošljava dovoljan broj kvalifikovanog nastavnog</p>

Metodologija pisanja izvještaja Komisije stručnjaka za akreditaciju (ocjena ispunjenosti kriterijuma)

		nastavnog kadra (nastavnici i saradnici), kako bi postigla obrazovne ciljeve, uspostavila i nadzirala akademska pravila i osigurala održivost svojih studijskih programa.	kadra (nastavnici i saradnici), ali nedovoljno kako bi postigla obrazovne ciljeve, uspostavila i nadzirala akademska pravila i osigurala održivost svojih studijskih programa.	kadra (nastavnici i saradnici), ali su potrebni dodatni naponi nastavnog osoblja kako bi se postigli obrazovni ciljevi, te uspostavila i nadzirala akademska pravila i osigurala održivost studijskih programa.	kadra (nastavnici i saradnici) u punom radnom odnosu i zapošljava dovoljan broj saradnika i/ili naučnih asistenata te postiže obrazovne ciljeve, uspostavlja i nadzire akademska pravila i osigurava održivost svojih studijskih programa.
e 2	Visokoškolska ustanova priprema plan zapošljavanja i planiranje razvoja karijere, u skladu sa analizom koja se redovno provodi	Visokoškolska ustanova nema definisanu politiku usavršavanja nastavnog kadra i ne pruža mogućnosti za stručno i naučno usavršavanje svog nastavnog kadra.	Visokoškolska ustanova ima formalno usvojenu politiku usavršavanja nastavnog kadra, ali se u praksi ne realizira, te ne provodi na redovnoj bazi analizu uspjeha svog nastavnog osoblja.	Visokoškolska ustanova ima formalno usvojenu politiku usavršavanja nastavnog kadra i omogućava stručno i naučno usavršavanje svog nastavnog osoblja, ali ova aktivnost se treba unaprijediti, kroz osiguranje dodatnih resursa u cilju povećanja broja uključenog nastavnog kadra. Znatno brojevanje nastavnog osoblja je, kroz određene projekte, bio na usavršavanju na nekoj inostranoj instituciji.	Visokoškolska ustanova ima formalno usvojenu politiku usavršavanja nastavnog kadra koju u potpunosti realizuje, te na taj način omogućava stručno i naučno usavršavanje kompletnog nastavnog kadra, kao i razvoj karijere. Postoje planovi i programi usavršavanja, evidencija o ispunjenosti i mjere za unapređenje.
	Visokoškolska ustanova primjenjuje pravične i transparentne procese i procedure kod zapošljavanja i unapređenja zaposlenih. Procedure su	Visokoškolska ustanova nema definisane i utvrđene procedure za izbor i napredovanje nastavnog kadra ili su	Procedure za izbor i napredovanje nastavnog kadra su formalno utvrđene, nisu javno dostupne i ne provode se u	Procedure za izbor i napredovanje nastavnog kadra su unaprijed utvrđene, i javno dostupne, i usklađene s važećim zakonskim	Procedure za izbor i napredovanje nastavnog kadra su utvrđene unaprijed, javno su dostupne i usklađene su s važećim zakonskim

Metodologija pisanja izvještaja Komisije stručnjaka za akreditaciju (ocjena ispunjenosti kriterijuma)

e 3	utvrđene unaprijed, javno su dostupne i usklađene su sa važećim zakonskim propisima. Članovi u sastavu komisije za izbor u zvanje akademskog osoblja su kompetentni u datoj naučnoj/umjetničkoj oblasti (poljima i granama) u kojoj kandidat traži izbor u zvanje,	procedure tek u fazi uspostavljanja.	praksi. Procedure jasno propisuju kompetencije komisije za izbor u zvanje u skladu sa kompetencijama prijavljenih kandidata koji traže izbor u zvanje.	regulativama. Sastav komisije za izbor u zvanje je kompetentan u naučnoj oblasti (poljima i granama) u kojoj prijavljeni kandidat traži izbor u zvanje. Praksa je pokazala da navedene procedure treba unaprijediti.	regulativama. Sastav komisije za izbor u zvanje je kompetentan u naučnoj oblasti (poljima i granama) u kojoj prijavljeni kandidat traži izbor u zvanje. Postoje jasne odrednice koje su primjerene svrsi i u potpunosti se primjenjuju.
e 4	Visokoškolska ustanova pruža prilike za profesionalni razvoj svih svojih zaposlenih, te ih podstiče da te prilike iskoriste	Visokoškolska ustanova nema plan i program usavršavanja vlastitog nastavno osoblja, kojim bi se osigurao kvalitet i kontinuitet učenja i profesionalnog razvoja za sve zaposlene.	Visokoškolska ustanova povremeno priprema plan i program profesionalnog razvoja i usavršavanja vlastitog osoblja, te na taj način podstiče svoje zaposlene da se uključe u procese usavršavanja.	Visokoškolska ustanova priprema plan i program profesionalnog razvoja i usavršavanja vlastitog osoblja, kojim se osigurava kvalitet i kontinuitet učenja, te na taj način podstiče svoje zaposlene da se uključe u procese usavršavanja.	Visokoškolska ustanova redovno priprema i nadograđuje plan i program profesionalnog razvoja i usavršavanja vlastitog osoblja, kojim se osigurava kvalitet i kontinuitet učenja, te na taj način podstiče svoje zaposlene da se uključe u procese usavršavanja, i osigurava kontinuitet akademskog i profesionalnog napredovanja i razvoja za sve zaposlene.
	Visokoškolska ustanova akademskom osoblju pruža adekvatne uslove za aktivan angažman u oblasti istraživačkog rada	Visokoškolska ustanova nema ili tek uspostavlja procedure i resurse za podršku istraživačkim aktivnostima akademskog osoblja.	Visokoškolska ustanova ima procedure, osigurava dio resursa za podršku istraživačkim aktivnostima akademskog osoblja. Visokoškolska	Visokoškolska ustanova ima definisane procedure i osigurane resurse za podršku istraživačkim aktivnostima akademskog osoblja, ali ih ne koristi u dovoljnoj mjeri.	Visokoškolska ustanova ima definisane i formalizovane procedure, kao i osigurane resurse za podršku istraživačkim aktivnostima akademskog osoblja.

e 5	Visokoškolska ustanova nema mehanizme za podršku istraživanjima, ne osigurava podršku akademskom osoblju za dodjelu grantova, nema definisan nivo opterećenja nastavnika.	ustanova uspostavlja mehanizme za podršku istraživanjima, pruža podršku akademskom osoblju za dodjelu grantova, nedovoljno jasan nivo opterećenja nastavnika.	Visokoškolska ustanove ima mehanizme za podršku istraživanjima, osigurava podršku akademskom osoblju za dodjelu grantova, jasno definisan nivo opterećenja nastavnika.	Visokoškolska ustanova ima i koristi mehanizme za podršku istraživanjima, osigurava podršku akademskom osoblju za dodjelu grantova, ima jasno definisan nivo opterećenja nastavnika.
-----	---	---	--	--

Prilikom ocjenjivanja ispunjenosti kriterija stručnjaci trebaju u izvještaju opisati:

- kategorije akademskog osoblja (npr. profesori, asistenti, gostujući profesori), omjer nastavnik/student, odnos vlastitog i gostujućeg kadra, dostupnost nastavnika studentima, pokrivenost nastave; da li se provode analize akademskog osoblja;
- da li visokoškolska ustanova zapošljava dovoljan broj nastavnog kadra, uzimajući u obzir specifičnost i kontekst visokoškolske ustanove, a u vezi sa minimalnim brojem koji je utvrđen relevantnim propisima;
- kolika je opterećenost nastavnika po studijskom programu u odnosu na norme, te da li je to pitanje regulisano internim dokumentima;
- na koji način se osigurava kontinuitet akademskog napredovanja i razvoj vlastitog kadra u cilju održivosti studijskih programa; kako je akademsko osoblje uskladilo aktivnosti nastave i istraživačkog rada, da li su na visokoškolskoj ustanovi definisani mehanizmi za pružanje prilika za kontinuirani profesionalni razvoj svih zaposlenih, koji vid podrške visokoškolska ustanova pruža uposlenima tokom trajanja profesionalnog usavršavanja, na koji način visokoškolska ustanova obezbjeđuje finansijske i druge resurse usmjerene na kontinuirani profesionalni razvoj, na koji način se vrši selekcija osoblja kojem se pruža mogućnost za profesionalni razvoj (transparentnost procedura, unaprijed utvrđeni kriteriji za selekciju, dobra informisanost), koju vrstu finansijske podrške nudi visokoškolska ustanova (npr. ugovori, projekti, saradnja...), na koji način visokoškolska ustanova podržava aktivnosti istraživanja (servis za podršku istraživanja, podrška za dodjelu grantova), na koji način visokoškolska ustanova omogućava fleksibilnost između obaveza istraživanja i nastave, koliko vremena akademsko osoblje može da koristi za istraživanje (nivo opterećenja nastavnika), da li postoji mogućnost da se smanji nastavno opterećenje u periodu kada je planirano intenzivno istraživanje;
- gdje, kako i kada visokoškolska ustanova prezentuje publicistiku vlastitog nastavnog osoblja; da li se vrše analize godišnje publicistike i po kojim indikatorima;
- na kojim naučnim skupovima, u zemlji i inostranstvu, učestvuje nastavno osoblje;
- primjeri komercijalizacije istraživačkih, ili konsultacijskih, aktivnosti nastavnog osoblja;

- na koji način se osigurava pravična i transparentna procedura zapošljavanja na visokoškolskoj ustanovi (u skladu sa planom i potrebama visokoškolske ustanove, javna i otvorena procedura, dinamika raspisivanja i provođenja konkursne procedure, definisanim rokovima i žalbenim procedurama; navedite kriterije za odabir članova komisije za izbor u zvanje i na koji način je definisan sukob interesa, te da li su one u skladu sa važećim zakonskim propisima;
- na koji način se prati realizacija planova zapošljavanja i planiranja razvoja karijere i usklađenost sa strategijom visokoškolske ustanove, te na koji način je omogućeno njihovo usavršavanje i obuka; navesti podatke popunjenosti sistematizacije za ova mjesta.

Također, navesti akt/e koji predstavljaju osnov za ispunjenje zahtjeva ovog kriterija.

f) RESURSI ZA UČENJE I PODRŠKA STUDENTIMA

		NEISPUNJENOST KRITERIJA	DJELIMIČNA ISPUNJENOST	ZNATNA ISPUNJENOST	POTPUNA ISPUNJENOST
f 1	Visokoškolska ustanova ima dovoljno resursa (učionice, laboratorije i laboratorijske opreme, računari, pojedinačni i grupni prostori za učenje, itd.) i uslova za kompletno osoblje i sve studente	Visokoškolska ustanova ne raspolaže sa dovoljno resursa za osoblje i upisane studente. Adekvatnost postojećih resursa za izvođenje studijskih programa, funkcionalnost, starost, ergonimičnost i dostupnost se ne ocjenjuju internim evaluacijama.	Visokoškolska ustanova osigurava resurse za osoblje i upisane studente, ali i dalje nedovoljno kako bi se osiguralo njihovo efikasno korištenje. Adekvatnost resursa za izvođenje studijskih programa, funkcionalnost, starost, ergonimičnost i dostupnost se ocjenjuje povremeno.	Visokoškolska ustanova osigurava dovoljno i efikasno korištenje resursa za čitavo osoblje i upisane studente. Adekvatnost resursa za izvođenje studijskih programa, funkcionalnost, starost, ergonimičnost i dostupnost se redovno ocjenjuju. Iako je ustanova utvrdila da su potrebna određena unapređenja nije izvršila potrebne mjere.	Visokoškolska ustanova osigurava dovoljno resursa za čitavo osoblje i upisane studente i njihovo efikasno korištenje. Adekvatnost resursa za izvođenje studijskih programa, funkcionalnost, starost, ergonimičnost i dostupnost ocjenjuju se kontinuirano internim evaluacijama o čemu postoji jasna i sistematična dokumentacija, te se mjere za unapređenje provode u potpunosti.
f 2	Visokoškolska ustanova ima biblioteku opremljenu	Visokoškolska ustanova nema biblioteku ili je tek	Visokoškolska ustanova ima biblioteku koja je	Visokoškolska ustanova ima biblioteku koja je	Biblioteka je opremljena potrebnim brojem bibliotečkih

Metodologija pisanja izvještaja Komisije stručnjaka za akreditaciju (ocjena ispunjenosti kriterijuma)

	adekvatnim brojem bibliotečkih resursa u štampanom i elektronskom obliku i odgovarajući prostor i opremu za korišćenje bibliotečkih usluga i za akademsko osoblje i za studente	u početnoj fazi opremanja biblioteke sa određenim brojem bibliotečkih jedinica u štampanom ili elektronskom obliku. Visokoškolska ustanova planira obezbjeđivanje prikladnog prostora za korišćenje bibliotekarskih usluga.	opremljena minimalno potrebnim brojem odgovarajućih bibliotečkih jedinica u štampanom ili elektronskom obliku. Prostor za korišćenje bibliotekarskih usluga nije adekvatan.	opremljenu potrebnim brojem odgovarajućih bibliotečkih jedinica u štampanom ili elektronskom obliku, ali su potrebna određena obogaćivanja bibliotečkog fonda sa relevantnim i aktuelnim naslovima. Visokoškolska ustanova posjeduje prikladan prostor za korišćenje bibliotekarskih usluga.	jedinica u štampanom ili elektronskom obliku. Aktualnost naslova se stalno prati i kontinuirano se radi na obogaćivanju bibliotečkog fonda. Prostor je dostupan i prikladan za korišćenje bibliotekarskih usluga. Biblioteka ima pristup respektabilnim bazama podataka.
f 3	Visokoškolska ustanova sistematski i djelotvorno planira, koristi i provjerava svoje resurse, u skladu sa strateškim planom	Visokoškolska ustanova nema planove ulaganja finansijskih sredstava za poboljšanje fizičkih resursa.	Visokoškolska ustanova povremeno izrađuje planove za ulaganje finansijskih sredstava u cilju poboljšanja fizičkih resursa. Međutim, planovi se ne realiziraju u praksi.	Visokoškolska ustanova izrađuje godišnji plan ulaganja finansijskih sredstava, u skladu sa potrebama koji u određenoj mjeri realizuje.	Visokoškolska ustanova izrađuje godišnji plan ulaganja finansijskih sredstava kako bi osigurala dostupnost svih resursa, koji se redovno ažurira u skladu sa potrebama, i koji se u potpunosti realizuje i prati njegovo provođenje.
f 4	Visokoškolska ustanova zapošljava dovoljan broj administrativnog i pomoćnog osoblja	Visokoškolska ustanova ne osigurava dovoljan broj administrativnog i pomoćnog osoblja kako bi osigurala redovno provođenje djelatnosti, te ne pruža mogućnost za njihovu obuku, usavršavanje.	Visokoškolska ustanova osigurava određeni broj administrativnog i pomoćnog osoblja kako bi zadovoljila propisane norme.	Visokoškolska ustanova osigurava dovoljan broj administrativnog i pomoćnog osoblja ali su potrebni dodatni naponi kako bi se osiguralo redovno provođenje djelatnosti. Visokoškolska ustanova vrši redovno ocjenjivanje i	Visokoškolska ustanova osigurava dovoljan broj administrativnog i pomoćnog osoblja, te osigurava redovno i efikasno provođenje djelatnosti, osigurava resurse za njihovu obuku i usavršavanje koje redovno provodi.

				osigurava resurse za obuku i usavršavanje	
f 5	Visokoškolska ustanova ima adekvatne procedure i resurse za provođenje svoje strategije za međunarodne aspekte rada	Visokoškolska ustanova nema uspostavljene procedure i ne osigurava resurse za podršku međunarodnim aktivnostima ili su procedure u fazi donošenja.	Visokoškolska ustanova ima uspostavljane procedure za podršku međunarodnim aktivnostima ali se ne primjenjuju u praksi. Visokoškolska ustanova nema plan obezbjeđivanja resursa u svhu podrške međunarodnim aktivnostima.	Visokoškolska ustanova ima uspostavljene procedure i osigurava resurse za podršku međunarodnim aktivnostima.	Visokoškolska ustanova ima procedure i u potpunosti osigurava resurse za podršku međunarodnim aktivnostima. Procedure su u potpunosti sistematizovane i svrsishodno upotrebljive.

Prilikom ocjenjivanja ispunjenosti kriterija stručnjaci trebaju u izvještaju opisati:

- dostupnost resursa na visokoškolskoj ustanovi za obavljanje naučnih i nastavnih aktivnosti svim studentima i kompletnom osoblju; navesti konkretno raspoloživost prostora po studentu;
- da li je na visokoškolskoj ustanovi zaposleno dovoljno administrativnog i pomoćnog osoblja u cilju redovnog provođenja aktivnosti; na koji način i koliko često se na visokoškolskoj ustanovi vrši analiza strukture i kompetencija svih zaposlenih (koji se podaci koriste tokom analize);
- na osnovu kojih pokazatelja visokoškolska ustanova utvrđuje kvalitet postojećih i potrebe za novim resursima; mehanizam procjene adekvatnosti/kvaliteta bibliotečkih resursa (aktuelnost, starost, autori, usklađenost resursa sa studijskim programima koji se izvode na ustanovi...); navesti reprezentativnu opremu, ukoliko postoji;
- sistem dostupnosti bibliotečkih usluga akademskom osoblju i studentima (prostor, dostupnost, dostupna literatura u odnosu na broj studenata); navesti koliki je broj knjiga po studentu, broj dostupnih naučnih baza;
- planiranje i održivost budžeta u skladu sa potrebama (izdvajanje za nabavku novih i obnavljanje postojećih resursa); proces planiranja, ulaganja i racionalnog korištenja resursa;
- koje oblike međunarodne saradnje ostvaruje visokoškolska ustanova i koja je praktična korist za visokoškolsku ustanovu ostvarena kroz međunarodnu saradnju (priprema projekata, apliciranje, odabir partnerskih institucija);
- da li se realizuju studijski programi na stranim jezicima (motivi za pokretanje), zajednički programi (partneri), opisati zainteresovanost stranih studenata za studiranje na visokoškolskoj ustanovi.

g) UPRAVLJANJE INFORMACIJAMA

Metodologija pisanja izvještaja Komisije stručnjaka za akreditaciju (ocjena ispunjenosti kriterijuma)

		NEISPUNJENOST KRITERIJA	DJELIMIČNA ISPUNJENOST	ZNATNA ISPUNJENOST	POTPUNA ISPUNJENOST
g 1	Visokoškolska ustanova koristi informacione sisteme u cilju prikupljanja, analiziranja i korišćenja informacija radi djelatnosti i unapređenja nastavnog procesa, istraživačkog rada/razvoja umjetnosti, doprinosa razvoju društva, upravljačkih i administrativnih djelatnosti	Visokoškolska ustanova nema uspostavljen informacioni sistem, niti prikuplja informacije za unapređenje svojih aktivnosti, kako nastavnih i naučno-istraživačkih, tako i poslovno-administrativnih.	Visokoškolska ustanova nesistematizovano i povremeno prikuplja informacije relevantne za unapređenje svojih aktivnosti, ali ne vrši analizu niti koristi prikupljene informacije u svrhu unapređenja kako nastavnih i naučno-istraživačkih, tako i poslovno-administrativnih aktivnosti.	Visokoškolska ustanova ima uspostavljen informacioni sistem kojim prikuplja, analizira i u određenoj mjeri koristi informacije relevantne za unapređenje svojih aktivnosti, kako nastavnih i naučno-istraživačkih, tako i poslovno-administrativnih.	Visokoškolska ustanova ima uspostavljen informacioni sistem koji konstantno prikuplja, analizira i u potpunosti koristi informacije relevantne za unapređenje svojih aktivnosti, kako nastavnih i naučno-istraživačkih, tako i poslovno-administrativnih.
g 2	Visokoškolska ustanova redovno prikuplja i analizira podatke o napredovanju studenata kroz studije, stopi uspješnosti i napuštanju studija, omjeru studenata i nastavnog osoblja, itd	Visokoškolska ustanova nema informacione sisteme koji omogućavaju precizne analize prolaznosti studenata po ispitnim rokovima za svaki predmet, godinu i studijski program, omjera nastavnika i studenata i sl. ili posjeduje ali ih još nije počela koristiti.	Visokoškolska ustanova radi na uspostavljanju informacionih sistema u cilju prikupljanja i analize prolaznosti studenata po ispitnim rokovima za svaki predmet, godinu i studijski program, omjera nastavnika i studenata i sl. ili već ima uspostavljen informacioni sistem ali se informacije ne obrađuju sistematski.	Visokoškolska ustanova ima uspostavljene informacione sisteme koji omogućavaju analize prolaznosti studenata po ispitnim rokovima za svaki predmet, godinu i studijski program, omjera nastavnika i studenata i sl. Sistematski obrađene informacije se ne koriste u dovoljnoj mjeri.	Visokoškolska ustanova ima i sistematično koristi informacione sisteme koji omogućavaju precizne analize prolaznosti studenata po ispitnim rokovima za svaki predmet, godinu i studijski program, omjera nastavnika i studenata i sl. Informacije se sistemski i ciljano razmjenjuju među svim organizacionim jedinicama visokoškolske ustanove. Kontinuirano se poboljšavaju procedure ocjenjivanja ishoda

Metodologija pisanja izvještaja Komisije stručnjaka za akreditaciju (ocjena ispunjenosti kriterijuma)

					učenja.
g 3	Visokoškolska ustanova redovno prikuplja i analizira podatke o radu, starosnoj strukturi i kvalifikacijama akademskog osoblja, uključujući omjer vlastitog i gostujućeg osoblja,	Visokoškolska ustanova ne vrši analize starosne strukture nastavnog kadra, te ne vodi računa o odnosu vlastitog i gostujućeg kadra, njihovim kvalifikacijama na svim studijskim programima, kao ni na uskostručnim predmetima.	Visokoškolska ustanova povremeno analizira starosnu strukturu nastavnog kadra, povremeno analizira odnos vlastitog i gostujućeg kadra, njihove kvalifikacije na svim studijskim programima, kao i na uskostručnim predmetima.	Visokoškolska ustanova redovno prati i analizira starosnu strukturu nastavnog kadra, odnos vlastitog i gostujućeg kadra, kvalifikacije nastavnog kadra na svim studijskim programima, a posebno na uskostručnim predmetima. Na osnovu urađenih analiza visokoškolska ustanova je napravila plan aktivnosti za unapređenje.	Visokoškolska ustanova redovno i detaljno analizira starosnu strukturu nastavnog kadra, odnos vlastitog i gostujućeg kadra, kvalifikacije nastavnog kadra na svim studijskim programima, a posebno na uskostručnim predmetima, te shodno urađenim analizama i planu aktivnosti provodi mjere za unapređenje.

Prilikom ocjenjivanja ispunjenosti kriterija stručnjaci trebaju u izvještaju opisati:

- način funkcionisanja informacionih sistema na visokoškolskoj ustanovi (npr. interne platforme, softveri-centralizovan/decentralizovan sistem, itd.) u fazama prikupljanja, analiziranja i korišćenja informacija; funkcionisanja baza(e) podataka studenata (koje informacije se sakupljaju; podaci o studentima po studijskom programu, ciklusima, godinama studija, polnoj i starosnoj strukturi, periodu studiranja, procentu svršenih studenata);
- da li se informacioni sistemi baziraju na minimalno traženim zahtjevima iz kriterija;
- funkcionisanje baza(e) podataka nastavnog osoblja (navesti koje informacije se sakupljaju, npr. podaci o akademskom i drugom osoblju, podaci o referentnosti akademskog osoblja, objavljenoj publicistici, angažmanu po predmetima, polnoj i starosnoj strukturi, izboru u naučno-nastavno zvanje, itd.).

h) INFORMISANJE JAVNOSTI

		NEISPUNJENOST KRITERIJA	DJELIMIČNA ISPUNJENOST	ZNATNA ISPUNJENOST	POTPUNA ISPUNJENOST
	Visokoškolska ustanova na svojoj internetskoj stranici	Visokoškolska ustanova nema uspostavljenu web	Visokoškolska ustanova ne objavljuje redovno	Visokoškolska ustanova redovno objavljuje	Na web stranici se na jednom od sužbenih jezika BiH, te na

Metodologija pisanja izvještaja Komisije stručnjaka za akreditaciju (ocjena ispunjenosti kriterijuma)

h 1	objavljuje relevantne informacije o svojim aktivnostima, uključujući informacije o studijskim programima i zvanjima koje nudi, a koje su jasne, tačne, objektivne, aktuelne i lako dostupne. Informacije se objavljuju na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini i na engleskom jeziku,	stranicu na BHS i engleskom jeziku. Ili visokoškolska ustanova ne objavljuje na svojoj web stranici, informacije o svim studijskim programima i zvanjima koje nudi.	informacije o svim programima i zvanjima koje nudi, ili su te informacije nepotpune ili neobjektivne. Ima web stranicu koja nema sve informacije objavljene na BHS i engleskom jeziku.	nepristrasne, objektivne i javno provjerljive informacije o svim programima i zvanjima koje nudi, minimalno na web stranici, i to na jednom od jezika naroda Bosne i Hercegovine i na engleskom jeziku. Koristi mehanizam prikupljanja povratnih informacija ali se iste ne koriste u odgovarajućoj mjeri za unapređenje.	engleskom jeziku objavljuju nepristrasne, objektivne i javno provjerljive informacije o svim programima i zvanjima koje nudi. Visokoškolska ustanova ima i koristi mehanizme za prikupljanje povratnih informacija o zadovoljstvu korisnika i te povratne informacije koriste se za unapređivanje daljih radnih procesa i aktivnosti.
h 2	Visokoškolska ustanova na svojoj internetskoj stranici pruža informacije o djelatnostima u oblasti istraživačkog rada i informacije o radu svog akademskog osoblja (publikacije, projekti, konferencije, itd),	Visokoškolska ustanova ne objavljuje ili povremeno objavljuje informacije o istraživačkom radu i druge informacije o radu akademskog osoblja. Visokoškolska ustanova ne izdaje vodič za bruceše, kao ni informativni paket koji sadrži podatke o istraživačkom radu, podatke o studijskim programima, uključujući nastavni plan i program sa brojem ECTS-a, kao	Visokoškolska ustanova ima osobu zaduženu za pružanje informacija budućim studentima, kao i drugim zainteresovanim stranama o svim djelatnostima visokoškolske ustanove. Visokoškolska ustanova povremeno izrađuje vodič za bruceše, informativni paket koji sadrži određene podatke o istraživačkom radu, podatke o studijskim programima, uključujući nastavni plan i program sa brojem ECTS-a i drugi	Visokoškolska ustanova ima osobu zaduženu za pružanje informacija budućim studentima, kao i drugim zainteresovanim stranama o svim djelatnostima visokoškolske ustanove. Visokoškolska ustanova osigurava izradu i distribuciju vodiča za bruceše, informativnih paketa koji sadrže sve relevantne podatke o istraživačkom radu, studijskim programima, uključujući nastavni plan i program sa	Visokoškolska ustanova ima formirano tijelo ili imenovanu osobu zaduženu za pružanje informacija budućim studentima, kao i drugim zainteresovanim stranama o svim djelatnostima visokoškolske ustanove. Visokoškolska ustanova osigurava izradu i distribuciju vodiča za bruceše, izradu informativnih paketa koji sadrže sve relevantne podatke o istraživačkom radu, studijskim programima, uključujući nastavni plan i program sa brojem ECTS-a i

Metodologija pisanja izvještaja Komisije stručnjaka za akreditaciju (ocjena ispunjenosti kriterijuma)

		ni drugi promotivni materijal.	promotivni materijal.	brojem ECTS-a i drugi promotivni materijal.	drugi promotivni materijali.
h 3	Visokoškolska ustanova osigurava sistematsku komunikaciju sa spoljašnjim zainteresovanim stranama	Visokoškolska ustanova nema definisanu politiku komuniciranja s javnošću i nema razvijenu komunikacijsku strategiju sa ciljnim grupama.	Visokoškolska ustanova nesistematično komunicira s javnošću i ima nedovoljno razvijenu komunikacijsku strategiju sa ciljnim grupama.	Visokoškolska ustanova ima definisanu politiku komuniciranja s javnošću i razvijenu komunikacijsku strategiju kojom definiše ciljne grupe.	Politika komuniciranja visokoškolske ustanove s javnošću je jasna i efikasno se primjenjuje. U komunikacijskoj strategiji su jasno definisane ciljne grupe (studenti, svršeni studenti, okruženje, vlade i organi vlasti, nevladin sektor, privreda, socijalni sektor) i oblici komuniciranja sa svakom od ciljnih grupa.

Prilikom ocjenjivanja ispunjenosti kriterija stručnjaci trebaju u izvještaju opisati:

- postupak objavljivanja informacija navedenih u zahtjevima ovog kriterija na internet stranici (informatičko/tehnička podrška o održavanju internet stranice; web redakcija); aktivnosti u vezi praćenja informacija koje se objavljuju i zadovoljstva korisnika ponuđenim informacijama (relevantnost, pravovremeno objavljivanje, preglednost,...);
- mehanizme i način komunikacije sa predstavnicima tržišta rada u cilju pružanja informacija, kao i sa svim zainteresovanim stranama;
- način promovisanja visokoškolske ustanove budućim studentima (posebna osoba u studentskoj službi koja pruža informacije samo budućim studentima; izrada i distribucija vodiča za bruoše, informacioni paketi koji sadrže sve relevantne podatke o studijskim programima, uključujući nastavni plan i program sa brojem ECTS-a i drugi promotivni materijali)

Takođe, navesti akt/e koji predstavljaju osnov za ispunjenje zahtjeva ovog kriterija.

i) KONTINUIRANO PRAĆENJE I PERIODIČNA REVIZIJA PROGRAMA

	NEISPUNJENOST KRITERIJA	DJELIMIČNA ISPUNJENOST	ZNATNA ISPUNJENOST	POTPUNA ISPUNJENOST
i1	Visokoškolska ustanova redovno prati i dalje razvija svoje	Visokoškolska ustanova nema definisane	Na visokoškolskoj ustanovi postoje usvojene	Na visokoškolskoj ustanovi postoje usvojene i javno

Metodologija pisanja izvještaja Komisije stručnjaka za akreditaciju (ocjena ispunjenosti kriterijuma)

	<p>studijske programe, uz angažman zainteresovanih strana.</p>	<p>procedure za redovno praćenje i unapređenja studijskih programa koje izvodi ili procedure postoje ali nisu usvojene i javno dostupne (formalno potvrđen sastav tijela koje predlaže novi ili revidirani studijski program; sastav tijela koje ga usvaja, odnos s licenciranjem i sl.). Visokoškolska ustanova nema formalno definisanu ulogu i angažman zainteresovanih strana u postupku praćenja i razvoja studijskih programa.</p>	<p>ali nisu javno dostupne procedure usvajanja novih, odnosno revizije postojećih studijskih programa (formalno potvrđen sastav tijela koje predlaže novi ili revidirani studijski program; sastav tijela koje ga usvaja, odnos s licenciranjem i sl.). Visokoškolska ustanova ima, kroz formalni akt, definisanu ulogu i angažman zainteresovanih strana u postupku praćenja i razvoja studijskih programa.</p>	<p>dostupne procedure usvajanja novih, odnosno reviziju postojećih studijskih programa (formalno potvrđen sastav tijela koje predlaže novi ili revidirani studijski program; sastav tijela koje ga usvaja, odnos s licenciranjem i sl.). Analiza studijskih programa se provodi redovno ali rezultati analiza i prikupljeni podaci se ne koriste u svrhu unapređenja. Postupak revizije studijskih programa je uređen internim aktima ustanove, internim aktima su imenovane odgovorne osobe ili tijela koja prate unapređenje studijskih programa). Visokoškolska ustanova ima formalno definisanu ulogu i angažman zainteresovanih strana u postupku praćenja i razvoja studijskih programa.</p>	<p>dostupne procedure usvajanja novih, odnosno reviziju postojećih studijskih programa (formalno potvrđen sastav tijela koje predlaže novi ili revidirani studijski program; sastav tijela koje ga usvaja, odnos s licenciranjem i sl.), Analiza studijskih programa se redovno provodi u svrhu unapređenja, postupak revizije studijskih programa je uređen internim aktima ustanove, internim aktima su imenovane odgovorne osobe ili tijela koja prate unapređenje studijskih programa) uz aktivan angažman zainteresovanih strana.</p>
i 2	<p>Visokoškolska ustanova ima definisane i usvojene procedure za redovno praćenje realizacije studijskih programa</p>	<p>Visokoškolska ustanova nema definisane i usvojene procedure koje regulišu praćenje</p>	<p>Visokoškolska ustanova ima definisane i usvojene procedure koje regulišu praćenje realizacije</p>	<p>Visokoškolska ustanova ima definisane i usvojene procedure koje regulišu praćenje realizacije</p>	<p>Visokoškolska ustanova ima definisane i usvojene procedure koje regulišu praćenje realizacije studijskih</p>

		realizacije studijskih programa ili su procedure tek u fazi pripreme.	studijskih programa ali se ne primjenjuju u praksi.	studijskih programa, koje se primjenjuju u praksi ali se prikupljeni podaci ne koriste za unapređenje realizacije i rada na visokoškolskoj ustanovi/studijskom programu.	programa, koje se primjenjuju u praksi. Prikupljeni podaci se analiziraju i koriste se za unapređenje realizacije i rada na visokoškolskoj ustanovi/studijskom programu.
i3	Visokoškolska ustanova analizira na koji način su procedure prikupljanja informacija i preduzetih aktivnosti uticale na unapređenje studijskog programa	Visokoškolska ustanova nema definisane i formalno usvojene procedure za prikupljanje informacija i definisanje aktivnosti koji bi rezultirale unapređenjem studijskog programa.	Visokoškolska ustanova ima usvojenu proceduru za prikupljanje informacija ali ustanova nesistematizovano prikuplja informacije.	Visokoškolska ustanova prikuplja, analizira i u znatnoj mjeri koristi informacije relevantne za unapređenje svojih studijskih programa.	Visokoškolska ustanova konstantno prikuplja, analizira i koristi informacije relevantne za unapređenje svojih studijskih programa.

Prilikom ocjenjivanja ispunjenosti kriterija stručnjaci trebaju u izvještaju opisati:

- sistem praćenja realizacije i unapređenja postojećih studijskih programa (upisna politika, prolaznost, zapošljivost, trendovi);
- na koji način se obezbjeđuju finansijski i materijalni resursi potrebni za unapređenje studijskih programa;
- da li se praćenje realizacije studijskih programa obavlja redovno, na osnovu čega se određuju upisne kvote, ko sačinjava relevantne analize;
- kada i ko je analizirao i čime je unaprijeđen studijski program.

j) PERIODIČNO VANJSKO OSIGURANJE KVALITETA

Visokoškolske ustanove trebaju periodično prolaziti postupak vanjskog osiguranja kvaliteta.